

Dövizle endeksli mal alımlarından kaynaklı borçlar ile mal bedelinin yabancı para üzerinden düzenlenen çekle ödenmesi halinde bu çeklerin izlendiği hesabın değerlemesinde ve ödeme tarihi itibarıyla kur farkı tespitinde dikkate alınacak kur hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	27575268-105[280-2019-159]-405236
Tarih	07.09.2022

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : 27575268-105[280-2019-159]-405236

07.09.2022

Konu : Dövizle endeksli mal alımlarına istinaden düzenlenen fatura bedellerinin ödenmesi sırasında ortaya çıkan kur farklarının vergilendirilmesi ve belge düzeni hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzda, faaliyetiniz kapsamında mal alımı yaptığınız bazı firmaların döviz cinsinden fatura düzenledikleri ve şirketinizce de söz konusu fatura bedellerinin ödenmesinde döviz cinsinden çek düzenlendiği belirtilerek;

- Satıcı firmalardan yapacağınız dövize endeksli mal alımlarına istinaden düzenlenecek faturalarda esas alınması gereken zorunlu bir döviz kurunun bulunup bulunmadığı, döviz kurunun taraflarca belirlenmesinin mümkün olup olmadığı, fatura bedellerinin ödenmesinde yine bu kurların mı esas alınması gerektiği,

- Fatura düzenleme tarihinden ödemenin gerçekleştiği tarihe kadar oluşan kur farklarının katma değer vergisi karşısındaki durumu ile lehe çıkan kur farkları için düzenlenecek faturaların, döviz cinsinden düzenlenen çeklerin verildiği günkü döviz kuru üzerinden mi yoksa çeklerin vadesinde bankadan ödendiği günkü döviz kuru üzerinden mi düzenlenmesi gerektiği,

- Karşı firmanın lehte oluşan kur farkları için fatura düzenlemek istememesi durumunda düzenlenmeyen faturaya konu katma değer vergisinin indirim konusu yapıp yapılamayacağı

hususlarında Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

I- VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN:

213 sayılı Vergi Usul Kanununun,

- 215 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında; "2. a) *Kayıt ve belgelerde Türk para birimi kullanılır. Belgeler, Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla, yabancı para birimine göre de düzenlenebilir. Şu kadar ki yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk parası karşılığı gösterilme şartı aranmaz.*

"

- 229 uncu maddesinde; "*Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.* " ,

- 258 inci maddesinde; "*Değerleme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tesbitidir.*" ,

- 280 inci maddesinde ise; "*Yabancı paralar borsa rayici ile değerlendirir. Borsa rayicinin takarrüründe muvazaa olduğu anlaşılırsa bu rayiç yerine alış bedeli esas alınır.*

Yabancı paranın borsa rayici yoksa, değerlemeye uygulanacak kur Maliye Bakanlığınca tespit olunur.

Bu madde hükmü yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar ve borçlar hakkında da caridir... "

hükümlerine yer verilmiştir.

Ayrıca, 516 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 4 üncü maddesinde "(1) 20/4/1976 tarihli ve 15565 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 130 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde ve 27/12/1998 tarihli ve 23566 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 217 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel

Tebliğinde belirtilen hükümler gereğince, değerlendirme günü itibarıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca kurların ilan edilmediği durumlarda T.C. Merkez Bankasınca ilan edilen kurlar esas alınır.

(2) Bu şekilde yapılacak değerlemelerde efektif cinsinden yabancı paralar için efektif alış kuru (efektif alış kurunun bulunmaması halinde döviz alış kuru), döviz cinsinden yabancı paralar içinse döviz alış kuru uygulanır." açıklamalarına yer verilmiştir.

Diğer taraftan, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 4 üncü maddesine, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 85 sayılı Kararın 1 inci maddesiyle eklenen, (g) bendi, "*Türkiye'de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, kendi aralarındaki menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dahil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden ve dövize endeksli olarak kararlaştırılamaz.*" hükmünü amir olup, söz konusu hükmün kapsamı ise Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018-32/51) ile yeniden düzenlenen ve Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018-32/52) ile değişiklik yapılan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'in "Döviz Cinsinden ve Dövize Endeksli Sözleşmeler" başlıklı mülga 8 inci maddesinde belirlenmiştir.

Bu çerçevede, mezkûr Karar ve uygulamasına ilişkin bahse konu Tebliğde öngörülen istisnai durumlar haricinde, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan işlemlere ilişkin olarak düzenlenecek faturaların, yabancı para birimi kullanılmak suretiyle düzenlenmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, söz konusu istisnai durumlarda ise, faturanın Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla (yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen faturalarda Türk parası karşılığı gösterilmeden), yabancı para birimine göre düzenlenmesi mümkündür.

Buna göre, ilgede kayıtlı başvurunuzda belirtilen durumda;

a) Mezkûr Karar ve uygulamasına ilişkin bahse konu Tebliğde öngörülen istisnai durumlar dahilinde olması kaydıyla, yurt içi firmalardan yapacağınız dövize endeksli mal alımlarına ilişkin faturalarda yer verilmesi gereken Türk Lirası karşılığının hesaplanmasında/gösterilmesinde ve kayıtlara geçirilmesinde; mal alım sözleşmesinde taraflarca döviz kurunun belirlenmiş olması halinde, sözleşmede belirlenen döviz kurunun dikkate alınması, sözleşmede döviz kurunun belirlenmemiş olması halinde ise, faturanın düzenlendiği tarihte T.C. Merkez Bankasınca ilan edilen döviz alış kurunun dikkate alınması,

b) Fatura düzenleme tarihinden, çekin ödemesinin gerçekleştiği tarihe kadar lehinize oluşan kur farkları için şirketiniz tarafından satıcı adına, aleyhinize oluşan kur farkı için ise satıcı tarafından adınıza fatura

düzenlenmesi, bu durumda faturaya konu kur farkının hesaplanmasında, kayıtlara ilgili borcun kaydedildiği kur ile ödemenin yapıldığı günkü kur arasındaki farkın esas alınması,

c) Döviz cinsinden verilen çeklerin izlendiği hesabın, değerlendirme günlerinde (yıl sonlarında ve geçici vergi dönemleri sonlarında), Kanunun 280 inci maddesindeki esaslar doğrultusunda yabancı para değerlemesine tabi tutulması ve bu değerlendirme sonucunda ortaya çıkan kur farkının, gelir veya gider olarak dikkate alınarak dönem kazancıyla ilişkilendirilmesi, bu değerlendirme işlemi sonucu oluşan lehe kur farkları için fatura düzenlenmemesi

gerekmektedir.

II- KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

- (1/1) maddesinde; ticarî, sınaî, ziraî faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde Türkiye'de yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu,
- (24/c) maddesinde; vade farkı, fiyat farkı, kur farkı, faiz, prim gibi çeşitli gelirler ile servis ve benzer adlar altında sağlanan her türlü menfaat, hizmet ve değerlerin matraha dahil olduğu,
- 29 uncu maddesinde ise, mükelleflerin kendilerine yapılan teslim ve hizmetler dolayısıyla hesaplanarak düzenlenen fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen KDV'yi indirebilecekleri

hüküm altına alınmıştır.

KDV Genel Uygulama Tebliğinin "Kur Farkları" başlıklı (III/A-5.3.) bölümünde, "*Bedelin döviz cinsinden veya dövizde endekslenerek ifade edildiği işlemlerde, bedelin kısmen veya tamamen vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu tarihten sonra ödenmesi halinde, satıcı lehine ortaya çıkan kur farkları KDV matrahına dahildir. Buna göre, matraha dahil olacak kur farklarının hesabında, mal ve hizmet bedeline isabet eden kur farkları dikkate alınır, hesaplanan KDV'ye ilişkin ortaya çıkan kur farkları matraha dahil edilmez.*

...

Buna göre, teslim veya hizmetin yapıldığı tarih ile bedelin tahsil edildiği tarih arasında ortaya çıkan lehte kur farkı için satıcı tarafından fatura düzenlenmek ve faturada gösterilen kur farkına, teslim veya hizmetin yapıldığı tarihte bu işlemler için geçerli olan oran uygulanmak suretiyle KDV hesaplanır.

Bedelin tahsil edildiği tarihte alıcı lehine kur farkı oluşması halinde, kur farkı tutarı üzerinden alıcı tarafından satıcıya bir fatura düzenlenerek, teslim ve hizmetin yapıldığı tarihteki oran üzerinden KDV hesaplanması gerekmektedir.

Yıl sonlarında ve geçici vergi dönemlerinde, Vergi Usul Kanunu uyarınca yapılan değerlemeler sonucu oluşan kur farkları üzerinden KDV hesaplanmaz." açıklamaları yer almaktadır.

Buna göre, satıcı lehine ortaya çıkan kur farkı nedeniyle satıcı tarafından mal alımının yapıldığı tarihte bu işlem için geçerli olan oran uygulanmak suretiyle fatura düzenlenmesi gerekmekte olup, fatura düzenlenmemesi halinde, kur farkına ilişkin olarak yüklenmiş olduğunuz KDV tutarının tarafınızca indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026